

Asia: VN/35911/2024

Luonnos hallituksen esityksestä laiksi päästökauppalain ja energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pyydettyä lausuntona päästökauppalain ja energiavirastosta annetun lain 1 §:n muutoksista Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

- Lakiluonnoksessa ehdotettu 95 % säännön tulkinnan muuttaminen on seurausta sekavasta EU-lainsäädäntökokonaisuudesta
- Huomiot kirjauksen parantamiseksi

Taustaa

Metsäteollisuus energiantensiivisenä, runsaasti luonnonvaroja jalostavana, raaka-aineita ja tuotteita kuljettavana sekä kansainvälisessä kilpailussa toimivana alana altistuu laajasti EU-päätösten sisältämälle säätelylle.

Metsäteollisuus on Suomessa jo pitkälle irtautunut fossiilisista polttoaineista ja on Suomen merkittävin uusiutuvan energian tuottaja. Alan ilmastotiekartasta on nähtävissä, että tehtaamme voivat olla lähes fossiilivapaita vuonna 2035, mikäli toimintaympäristö tukee ilmastomyönteisiä investointeja. Samaan aikaan alan tuotteista voidaan saada yhä suuremmat ilmastohyödyt sekä jatkaa metsävarojen kasvattamista.

Biomassan käyttöä rajaava 95 prosentin raja-arvo edustaa EU-ilmastopolitiikan syrjivää ja kilpailua vääristävää linjaa. EU-komission perustelut esittämälleen ja läpimenneelle sääntelylle ovat hatarat. Lisäksi biomassakysymys hämärtää toiminnanharjoittajien näkymää hiilidioksidin poistoa koskevaan sääntelyyn.

Sovitun direktiivin mukaisesti laitokset, joiden päästöistä yli 95 % muodostuu kestävän biomassan poltosta putoavat päästökaupan soveltamisalasta. Direktiivin kirjauksen vaikutus alkaa vuonna 2026 kyseisten laitosten poistuessa päästökaupan soveltamisalasta, jolloin kyseiset laitokset eivät ole enää oikeutettuja saamaan maksuttomia päästöoikeuksia.

Suomalaisen metsäteollisuuden laitokset ovat toimineet juuri kuten päästökauppa on niitä ohjannut eli vähentäneet päästöjään muun muassa investoimalla hiilidioksidineutraaleihin energiaratkaisuihin olettaen, että vältettyjen päästöjen arvo toimii kannustimena investoinneille myös tulevaisuudessa. Tästä toiminnasta rangaistaan jälkikäteen tiputtamalla vähiten päästävät laitokset ulos päästökaupan soveltamisalasta ja siten maksuttomien päästöoikeuksien piiristä.

Kilpailuympäristön vääristymisen lisäksi sääntö hämärtää toiminnanharjoittajien hiilidioksidin talteenoton ja sen mahdollisen jatkojalostamisen tulevaisuuden näkymää. Direktiivi velvoittaa komissiota tutkimaan negatiivisten päästöjen yhteyttä päästökauppaan ja sen tarjoamia kannustinvaihtoehtoja negatiivisten päästöjen toteuttamiseksi.

Kilpailuhaitan lieventämiseksi tulisi kansallisesti pikaisesti linjata sähköistämistuen eli päästökauppakompensaation jatkamisesta nykyisen päästökauppakauden loppuun asti eli vuoteen 2030, johon myös hyväksytty päästökauppadirektiivi jäsenmaita kannustaa sekä mahdollistaa päästökauppatulojen ohjaamisen.

Teollisuuden kilpailukyvyyn parantaminen ja alan kehittyminen edellyttävät ennustettavaa päätöksentekoa. Lähtökohtaisesti EU-lainsäädäntöä tulisi toimeenpanna vasta sitten, kun EU-tason päätöksenteko on saatu valmiiksi. Mahdollisen kansallisen lainsäädännön konkreettinen valmistelu tulisi tehdä vasta silloin, kun sitä edellyttävä EU-lainsäädännön sisältö on riittävissä määrin selvillä.

Lakiluonnoksessa ehdotettu 95 % säännön tulkinnan muuttaminen on seurausta sekavasta EU-lainsäädäntökokonaisuudesta

EU-regulaation tulee tarjota pitkäaikainen näkymä päästöjen vähentämiseksi ja tasapuoliset kilpailumahdollisuudet niin EU:n sisämarkkinoilla kuin EU:n ulkopuoliselle viennille. Ensisijaisesti 95

% sääntö tulisikin kumota direktiivistä niin ilmastonmuutoksen torjunnan kuin tasapuolisten kilpailuedellytysten näkökulmasta.

Ensiarvoisen tärkeää on, että lakiluonnoksessa ehdotetun 95 % säännön muutoksen takia päästökauppaan mahdollisesti palaavilla laitoksilla on varmuus niille kuuluvien maksuttomien päästöoikeuksien saamisesta päästökauppakauden loppuun asti.

Metsäteollisuuden näkökulmasta lakiluonnoksessa olisi tärkeää kuvata myös maksuttomien päästöoikeuksien saamiseen liittyvät mahdolliset erovaisuudet päästökauppaan palaavalle laitokselle suhteessa tilanteeseen, jossa laitos olisi jatkanut päästökaupan soveltamisalassa ilman 95 % sääntöä.

Huomiot kirjauksen parantamiseksi

Lakiluonnoksen mukaan 95 % säännön takia päästökaupasta poistuvia laitoksia on Suomessa 80. Määrä on merkittävä suhteessa Suomen päästökauppalaitosten kokonaismäärään.

On selvää, että päästölupien hakeminen lisää hallinnollista taakkaa niin toiminnanharjoittajille kuin energiavirastolle. On toki vaikea arvioida, kuinka paljon päästölupahakemuksia näiltä laitoksilta on odotettavissa. Tämä vaikeuttaa edelleen lisääntyvän työn määrän ja aikataulun arviointia energiavirastolle. Teollisuuden näkökulmasta prosessin sujuvuus on tärkeää.

Lakiluonnoksen mukaan toiminnanharjoittajan tulee hakea laitokselleen päästölupaa 1.1.2026 alkaen mikäli toiminnanharjoittajalle syntyy epäily, että päästökauppalain mukainen 95 % raja alittuu.

Ongelman helpottamiseksi tulisi lakiluonnosta muuttaa siten, että päästölupahakemus voitaisiin jättää jo loppuvuodesta 2025, jolloin laitospohjaiset polttoainesuunnitelmat ovat valmistuneet. Vaikka polttoaineen käyttö voi hieman muuttua suunnitellusta, on selvää, että lakiluonnoksen vaatima epäily 95 % säännön alittumisesta täyttyy.

Hallinnollisen taakan vähentämiseen liittyy myös uuden päästökaupan (ETS2) mukanaan tuomat velvoitteet toiminnanharjoittajille. Voimassa olevan päästökauppalain 95 % säännön takia vuonna 2026 soveltamisalasta tippuvien laitosten käyttämä fossiilinen polttoaine tulee uuden päästökaupan piiriin, vaikka hinnoittelu alkaa vuonna 2027. Mikäli toiminnanharjoittaja on verovelvollinen kuluttamastaan polttoaineesta, sitä koskevat uuden päästökaupan velvoitteet.

Päästölupahakemus takaisin kiinteiden laitosten päästökauppaan tulisikin ottaa huomioon tarkasteltaessa ETS2 päästökauppavelvoitteita.

Vierimaa Heikki
Metsäteollisuus ry